

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

બિહાર રાજ્ય અને અન્ય.

વી.

મો. ખાલિકુ અને અન્ય.

નવેમ્બર ૨૮, ૨૦૦૧

[કે. ટી. થોમસ અને એસ. એન. કુકાન, ન્યાયમૂર્તિ]

ફોજદારી કાયદો:

ફોજદારી કાર્યરીતી સંહિતા, ૧૯૭૩-કલમ ૪૮૨, ૧૫૬ અને ૧૫૭-પોલીસ દ્વારા તપાસ-ઉચ્ચ અદાલત દ્વારા હસ્તક્ષેપ-જ્યારે આરોપી સામે પ્રથમ દષ્ટિએ કેસ બનાવવામાં આવે છે અને સંજોગ ગુનો જાહેર થાય છે, ત્યારે ઉચ્ચ અદાલત તપાસને રદ કરવામાં ન્યાયી નથી-દુર્લભતમ કેસોમાં રદ કરવાની સત્તા-દંડ સંહિતા, ૧૮૬૦, કલમ ૧૨૦ બી, ૪૧૯, ૪૨૦ અને ૪૬૭.

એક 'આર' ના ભૂતપૂર્વ મધ્યસ્થીની જમીંદારી રાજ્ય સરકારમાં નિહિત છે. સરકારના અધિકારીઓએ પ્રતિવાદી સાથે મળીને યોગ્ય અધિકારક્ષેત્ર વિના સંપત્તિનું સત્તાવાર મૂલ્યાંકન કર્યું હતું અને ભૂતપૂર્વ મધ્યસ્થીની વાર્ષિક આવક તૈયાર કરતી વખતે કેટલાક દસ્તાવેજો બનાવટી બનાવ્યા હતા.આ આરોપોના આધારે આરોપી વ્યક્તિઓ સામે એફ. આઈ. આર. નોંધવામાં આવી હતી.એક રિટ પિટિશન દાખલ કરવામાં આવી હતી, અને ઉચ્ચ અદાલતે કોઈ ચોક્કસ આક્ષેપો ન હોવાનું માનીને સમગ્ર તપાસને રદ કરી હતી.તેથી હાલની અપીલ SZ વામાં આવી

અપીલને મંજૂરી આપતા કોર્ટે કહ્યું:

બિહાર જમીન સુધારણા અધિનિયમ, ૧૯૫૫ હેઠળ ચૂકવવાપાત્ર વળતરના મૂલ્યાંકન આદેશની બનાવટના ચોક્કસ આરોપો, જમીંદારીના હિતની ચકાસણી કરતી વખતે કરવામાં આવેલી છેતરપિંડી અને એફ. આઈ. આર. માં પ્રતિવાદીઓ સામે કરવામાં આવેલા કાવતરાને ધ્યાનમાં રાખીને, આરોપી વ્યક્તિઓ સામે પ્રથમ દષ્ટિએ કેસ કરવામાં આવ્યો હતો અને ગુનાહિત ગુનાનો ખુલાસો કરવામાં આવ્યો હતો.આમ, ઉચ્ચ અદાલતે તપાસમાં દખલ ન કરવી જોઈતી હતી અને પોલીસને તે પૂર્ણ કરવાની મંજૂરી આપવી જોઈતી હતી.(૩૫૭-ડી; એફ;એચ)

હરિયાણા રાજ્ય અને ઓઆરએસ. વિ.ભજન લાલ અને ઓઆરએસ.,

[૧૯૯૨] સપ.૧ એસ.સી.સી. ૩૩૫ પર આધાર રાખ્યો હતો.

ક્રિમિનલ એપેલેટ જ્યુરિસડીક્શન:૨૦૦૧ ની ફોજદારી અપીલ નંબર ૧૨૧૭.

૧૯૯૬ના સી.આર.ડબ્લ્યુ.જે. નંબર ૨૪૩માં પટણા હાઈકોર્ટના ૯.૧૨.૯૯ ના ચુકાદા અને આદેશમાંથી.

અપીલકર્તાઓ માટે બી. એસ. સિંઘ.

ભારત સંગલ માટે એન. પી. મિઠા, પ્રતિવાદીઓ માટે વકીલ.

કોર્ટનો ચુકાદો જે. કુકાન દ્વારા આપવામાં આવ્યો હતો.

મંજૂર કરવામાં આવે છે.

વિશેષ રજા દ્વારા આ અપીલમાં, અપીલકર્તાઓએ ૧૯૯૬ના સી. આર. ડબ્લ્યુ. જે. સી. નંબર ૨૪૩માં પસાર થયેલા પટના ખાતેની ઉચ્ચ ન્યાયાલયના ૯ ડિસેમ્બર, ૧૯૯૯ના ચુકાદાને પડકાર્યો છે.વિવાદિત ચુકાદા દ્વારા, ઉચ્ચ અદાલતે ભારતીય દંડ સંહિતાની કલમ ૪૧૯,૪૬૭,૪૨૦ અને કલમ ૧૨૦ બી હેઠળ નોંધાયેલા કેસની તપાસને રદ કરી દીધી હતી.આઠ આરોપીઓ સામે પ્રથમ

માહિતી અહેવાલ દાખલ કરવામાં આવ્યો હતો, જેમાંથી છ મહેસૂલ અધિકારીઓ હતા અને બે ખાનગી વ્યક્તિઓ હતા. બે ખાનગી વ્યક્તિઓએ હાઈકોર્ટ સમક્ષ રિટ પિટિશન દાખલ કરી હતી અને છ સરકારી અધિકારીઓ હતા તે હકીકતને અવગણીને વિવાદિત આદેશ દ્વારા હાઈકોર્ટ સમગ્ર તપાસને રદ કરી દીધી હતી.

ટૂંકમાં, હકીકતો નીચે મુજબ છે:

ભૂતપૂર્વ મધ્યસ્થી રઘુ મહતોના જમીંદારી બિહાર જમીન સુધારણા અધિનિયમ, ૧૯૫૫ની જોગવાઈઓના સંદર્ભમાં રાજ્ય સરકારમાં નિહિત હતા. એવો આક્ષેપ કરવામાં આવ્યો હતો કે સરકારે સંપત્તિની સત્તાવાર આકારણી રજૂ કરવી પડી હતી, જે સરકારના છ અધિકારીઓ દ્વારા તેમના નિહિત સ્વાર્થના દુર્ભાવનાપૂર્ણ ઇરાદા સાથે પ્રતિવાદીઓ સાથે સાંઠગાંઠ કરીને યોગ્ય અધિકારક્ષેત્ર વિના કરવામાં આવી હતી. ભૂતપૂર્વ મધ્યસ્થીની વાર્ષિક આવક તૈયાર કરતી વખતે દસ્તાવેજો બનાવટી બનાવવામાં આવ્યા હતા. આ આરોપો પર પોલીસ સ્ટેશનમાં એફ. આઈ. આર. નોંધવામાં આવી હતી. ઉચ્ચ અદાલતે અન્ય બાબતોની સાથે તપાસને રદ કરી હતી અને જણાવ્યું હતું કે રિટ અરજદારો સામે કોઈ ચોક્કસ આરોપ અને ખુલ્લેઆમ કાર્યવાહીનો આરોપ નથી, સિવાય કે વિભાગના અધિકારીઓ સાથે સાંઠગાંઠ કરીને વધારાની રકમ પાછી ખેંચી લેવામાં આવી હતી. હાઈકોર્ટના જણાવ્યા અનુસાર, રિટ પિટિશનમાં હાઈકોર્ટના અગાઉના ચુકાદાને ધ્યાનમાં રાખીને કોઈ વધારાની રકમ ચૂકવવામાં આવી ન હતી.

કેસની તપાસમાં ઉચ્ચ ન્યાયાલયની દખલગીરી અંગે કાયદો સારી રીતે સ્થાપિત છે. હરિયાણા રાજ્યમાં આ અદાલતના અગ્રણી કેસમાં અને ઓઆરએસ. વિ. ભજન લાલ અને ઓઆરએસ., [૧૯૯૨] સપ.૧ એસ. સી. સી. ૩૩૫, આ અદાલતે દષ્ટાંત દ્વારા એવા કેસોની સાત શ્રેણીઓ વર્ણવી છે જ્યાં કલમ ૨૨૬ હેઠળ અસાધારણ સત્તા અથવા કલમ ૪૮૨ સીઆર હેઠળ અંતર્ગત સત્તા છે. પી. સી. નો ઉપયોગ ઉચ્ચ અદાલત દ્વારા કોઈપણ અદાલતની પ્રક્રિયાના દુરુપયોગને રોકવા માટે અથવા અન્યથા ન્યાયના હેતુઓને સુરક્ષિત કરવા માટે કરી શકાય છે. સાત શ્રેણીઓમાંથી બે શ્રેણીઓ આપણા વર્તમાન હેતુ માટે સુસંગત છે, એટલે કે:

"(૧) જ્યાં પ્રથમ માહિતી અહેવાલ અથવા ફરિયાદમાં કરવામાં આવેલા આક્ષેપો, ભલે તેમને તેમના અંકિત મૂલ્ય પર લેવામાં આવે અને તેમની સંપૂર્ણતામાં સ્વીકારવામાં આવે, તે પ્રથમ દષ્ટિએ કોઈ ગુનાની રચના કરતું નથી અથવા આરોપી સામે કેસ બનાવતા નથી.

(૨) જ્યાં પ્રથમ માહિતી અહેવાલમાં આરોપો અને એફ. આઈ. આર. સાથેની અન્ય સામગ્રી, જો કોઈ હોય તો, સંજોય ગુનાનો ખુલાસો કરતી નથી, ત્યાં સંહિતાની કલમ ૧૫૫ (૨) ના કાર્યક્ષેત્રમાં મેજિસ્ટ્રેટના આદેશ સિવાય સંહિતાની કલમ ૧૫૬ (૧) હેઠળ પોલીસ

અધિકારીઓ દ્વારા તપાસને ન્યાયી ઠેરવે છે.

એફ. આઈ. આર. માં બિહાર જમીન સુધારણા અધિનિયમ, ૧૯૫૫ હેઠળ ચૂકવવાપાત્ર વળતરના મૂલ્યાંકન આદેશમાં છેતરપિંડીના સ્પષ્ટ આક્ષેપો છે અને જમીંદારીના હિતની ચકાસણી કરતી વખતે છેતરપિંડીના આક્ષેપો પણ છે. ફકરા (ડી) માં, બે રિટ અરજદારો સામે કાવતરાનો ચોક્કસ આરોપ છે, જે નીચે ટાંકવામાં આવ્યો છે:

"એવું પણ લાગે છે કે કથિત ગેરરીતિના કાવતરાની સમગ્ર કાર્યવાહી ભૂતપૂર્વ મકાનમાલિક સ્વર્ગીય રઘુ મહતોના પુત્ર સત્ય નારાયણ મહતો દ્વારા કરવામાં આવી છે. પાવર ઓફ એટર્ની ધારક શ્રી મોહમ્મદ. સંબંધિત અધિકારીની સંડોવણીમાં ખલિફા. આ રીતે, મધ્યસ્થીને ગેરકાયદેસર રીતે મદદ કરવામાં આવી હતી જેના દ્વારા રાજ્યના નાણાંનું ઉચાપત કરવામાં આવ્યું હતું.

એફ. આઈ. આર. માં કરવામાં આવેલા ચોક્કસ આરોપોને ધ્યાનમાં રાખીને, એવું ન કહી શકાય કે રિટ અરજદારો સહિત આરોપી વ્યક્તિઓ સામે કોઈ પ્રથમ દષ્ટિએ કેસ બનાવવામાં આવ્યો ન હતો અને તેણે સંજોય ગુનાનો ખુલાસો કર્યો ન હતો.

ભજનલાલના કેસમાં (ઉપરોક્ત), આ અદાલતે એવું પણ માન્યું છે કે ફોજદારી કાર્યવાહીને રદ કરવાની શક્તિનો ઉપયોગ સાવચેતીપૂર્વક અને સાવચેતી સાથે થવો જોઈએ અને તે પણ દુર્લભતમ કિસ્સાઓમાં. હાલનો કેસ સૌથી દુર્લભ કેસ નથી.

સ્થાયી કાનૂની સ્થિતિને ધ્યાનમાં રાખીને અને એફ. આઈ. આર. માં ગુનાઓ જાહેર કરવામાં આવ્યા હોવાથી, ઉચ્ચ અદાલતે તપાસમાં દખલ ન કરવી જોઈએ અને પોલીસને તેને પૂર્ણ કરવાની મંજૂરી આપવી જોઈએ. તદનુસાર, અમારું માનવું છે કે ઉચ્ચ અદાલતે સમગ્ર કાર્યવાહીને રદ કરવામાં ગંભીર ભૂલ કરી છે અને કાર્યવાહીને નિષ્ફળ બનાવવી જોઈએ નહીં.

માત્ર પ્રતિવાદી નંબર ૨, એટલે કે સત્ય નારાયણ મહતોએ અપીલનો વિરોધ કર્યો છે. વિદ્વાન વકીલે વિનંતી કરી છે કે પ્રતિવાદી નંબર ૨ ને આગોતરા જામીન આપવામાં આવી શકે છે અને ખાતરી આપી છે કે તે તપાસમાં સહકાર આપશે. અમે વિદ્વાન સલાહકારની રજૂઆત સ્વીકારીએ છીએ. તેથી અમે નિર્દેશ આપીએ છીએ કે, જો ધરપકડ કરવામાં આવે તો પ્રતિવાદી નંબર ૨ ને ધરપકડ અધિકારીના સંતોષ માટે પૂરતી રકમની બાંધધરી સાથે બોન્ડ રજૂ કરવા પર મુક્ત કરવામાં આવશે. જ્યારે પણ જરૂર પડશે ત્યારે તે પૂછપરછ માટે પોતાને ઉપલબ્ધ કરાવશે.

તે મુજબ હાઈકોર્ટના વિવાદિત ચુકાદાને રદ કરીને અપીલની મંજૂરી આપવામાં આવે છે.

અપીલને મંજૂરી આપવામાં આવી છે.

This judgment has been translated using AI Tool - SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.